

ข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชั้น จุฬอภิธรรมมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๑๐ ข้อ รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. จงแสดงคำประณามและปณิญาทั้งบาลี และคำแปล
ข. สัทธรรมมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้แสดงความหมายด้วย ?
๒. ก. จงแสดงคาถาปรหมัตถธรรม ๔ พร้อมทั้งบาลีและคำแปล ?
ข. ปรหมัตถสังจะ มีกี่อย่าง อะไรบ้าง ? แสดงมาพร้อมความหมาย
๓. ก. เมื่อว่าโดยสรุปแล้ว ธรรมชาติของจิตนั้นมีอยู่ที่ประการ คืออะไรบ้าง ?
ข. แสดงความหมายของจิตดังต่อไปนี้
อกุศลจิต อเหตุกกริยาจิต มหาวิปากจิต รูปาวจรจิต โลกุตตรจิต
๔. ให้จำแนกจิต ๑๒๑ มาโดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย
๕. ให้แสดงลักษณะ ๔ ประการของเจตสิก และยกหลักฐานบาลีด้วย (ไม่ต้องแปล)
๖. จงแสดงสัมปโยคนัย ในเจตสิกดังต่อไปนี้ ว่ามีจิตประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง
วิตก อธิโมกข์ ปีติ ฉันทะ โมหะ โลภะ โทสะ สติ สัมมากัมมันตะ กรุณา ?
๗. จงแสดงสังคหนัย ในจิตดังต่อไปนี้
ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒
ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒
ค. โมหมูลจิตดวงที่ ๑
ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒
จ. ปฐมฉานจิต ๓
๘. ก. พระอนุรุทธาจารย์แสดงการสงเคราะห์รูปในรูปปรหมัตถ์ไว้กี่นัย อะไรบ้าง ?
ข. ในรูป ๒๘ นั้น เมื่อจัดเป็นประเภทใหญ่และประเภทเล็กแล้ว มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง ?
๙. ก. รูปที่เกิดอยู่ในอสัญญีสัตตพรหมนั้นมีกี่สมุฏฐาน รูปที่เกิดในมนุษย์มีกี่สมุฏฐาน คืออะไรบ้าง ?
ข. กำเนิดของสัตว์มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?
ค. สัตว์ที่เกิดขึ้นโตที่เดียวโดยแน่นอน มีกี่จำพวก คืออะไรบ้าง ?
๑๐. ก. ให้แสดงความแตกต่างระหว่างสุอุปาทิเสสนิพพาน กับอนุอุปาทิเสสนิพพาน และจงจำแนกนิพพาน
ทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล
ข. คำว่า “อุปาทิ” มีในบทว่า สุอุปาทิเสสนิพพานนั้น องค์ธรรมได้แก่อะไร จัดเป็นชั้นใดได้เท่าไร ?

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อสอบสัมภาษณ์พระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชั้น จุฬอภิธรรมิกะตรี

สอบวันอาทิตย์ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน

๕ ข้อ

๒๕ คะแนน

เวลา ๑๕ นาที

๑.จงแสดงธรรมชาติของจิต เจตสิก รูป นิพพาน ไม่ต้องอธิบาย แต่ต้องบอกบาลีโดยเฉพาะ

ตอบ จิต	ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ (อารมณ์วิชานนลกขณ)
เจตสิก	ธรรมชาติที่อาศัยจิตเกิด (จิตตนิสิตลกขณ)
รูป	ธรรมชาติที่มีการผันแปรเปลี่ยนแปลงสลายไป (รูปปนลกขณ)
นิพพาน	ธรรมชาติที่สงบจากรูปนามขันธ์ ๕ (สนตลกขณ)

๒. สมပ္ပตต์ มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ? แสดงพร้อมความหมาย

ตอบ สมပ္ပตต์ มี ๕ อย่าง คือ

๑. ทัญญุตสมပ္ပตต์ จิตที่ประกอบด้วยทัญญุต คือ ความเห็นผิด
๒. ปฏิกขสมပ္เพตต์ จิตที่ประกอบด้วยโทสะ คือ ความโกรธ
๓. วิจิกิจฉาสมပ္เพตต์ จิตที่ประกอบด้วยวิจิกิจฉา คือ ความสงสัย
๔. อุททจจสมပ္เพตต์ จิตที่ประกอบด้วยอุททจจจะ คือ ความฟุ้งซ่าน
๕. ญาณสมပ္เพตต์ จิตที่ประกอบด้วยปัญญา คือ ความรู้

๓. ก. คำว่า อนินยตโยคีเจตสิก หมายความว่าอย่างไร มีเท่าใด คืออะไรบ้าง

ข. จงจำแนก อนินยตโยคีเจตสิก โดยนนานากทาจิเจตสิก กทาจิเจตสิก และ สหกทาจิเจตสิก

ตอบ ก. คำว่า อนินยตโยคีเจตสิกหมายความว่า เป็นเจตสิกที่ประกอบได้ไม่แน่นอนมี ๑๑ ดวง คือ

มานะ อิสสา มัจฉริยะ กุกกุจจะ ถินะ มัทธะ วิรตีเจตสิก ๓ อัปปมัญญาเจตสิก ๒

ข. นานากทาจิเจตสิก มี ๘ คือ อิสสา มัจฉริยะ กุกกุจจะ วิรตีเจตสิก ๓ อัปปมัญญาเจตสิก ๒

กทาจิเจตสิก มี ๑ คือ มานะ สหกทาจิเจตสิก มี ๒ คือ ถินะ มัทธะ

๔. ให้แสดงองค์ธรรมของรูปดังต่อไปนี้

ปถวี, จักขุสสาท, รูปารมณ, อิตถิภาวะ, หทยะ

ตอบ แสดงองค์ธรรมของรูปดังต่อไปนี้

ปถวี ได้แก่ รูปแข็ง และอ่อน

จักขุสสาท ได้แก่ ความใสที่สามารถรับรูปารมณได้

รูปารมณ ได้แก่ สีต่าง ๆ

อิตถิภาวะ ได้แก่ รูปที่เป็นเหตุแห่งความเป็นหญิง

หทยะ ได้แก่ รูปที่เกิดอยู่ในหัวใจ และเป็นที่ยึดถือของจิตเจตสิกทั้งหลาย

๕.ให้แปลความหมายในคำดังต่อไปนี้ โดยสังเขป

ปท, อจจุต, อจจนต, อสงขต, อนุตตร

ตอบ แปลความหมายในคำดังต่อไปนี้ คือ

ปท แปลว่า ส่วนหนึ่ง

อจจุต แปลว่า ธรรมที่ไม่ตาย

อจจนต แปลว่า ธรรมที่ก้าวล่วงขันธ์ ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคต

อสังขต์ แปลว่า
อนุตตร แปลว่า

ธรรมที่ไม่ถูกปรุงแต่งด้วยปัจจัย ๔ อย่างใดอย่างหนึ่ง
ธรรมที่ประเสริฐ

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลยข้อสอบข้อเขียนพระอภิธรรม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้น จุฬอาภิธรรมมิกะตรี

สอบวันเสาร์ที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

วิชา : จิต เจตสิก รูป นิพพาน ๑๐ ข้อ รวม ๑๐๐ คะแนน

เวลา ๔ ชม.

๑. ก. จงแสดงคำประณามและปฏินุญาทั้งบาลี และคำแปล
ข. สัทธรรมมีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ให้แสดงความหมายด้วย ?

ตอบ ก. แสดงคำประณามและปฏินุญา ของพระอนุรุธาจารย์

สมมาสมพุทฺธมตฺถํ สสทฺธมมคณฺตุตมํ

อภิวาทิย ภาสิสุสํ อภิธมฺมตฺถสํกฺหํ

ข้าพระพุทธเจ้า (พระอนุรุธาจารย์) ขอนอบน้อมถวายอภิวันทนาการแด่พระพุทธองค์ผู้ตรัสรู้
ญะยธรรมทั้งหลายเอง ไม่มีผู้เปรียบปาน พร้อมด้วยพระสัทธรรมและคณะพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ซึ่งเป็น
ผู้อุตมแล้ว จักแต่งคัมภีร์ที่มีนาม “อภิธมมตถสংคห” ต่อไป

ข. สัทธรรมมี ๓ อย่าง คือ

๑. ปริยัติสัทธรรม ได้แก่ พระบาลี และอรรถกถา

๒. ปฏิบัติสัทธรรม ได้แก่ การรักษาศีล การถืออุตงค์ การเจริญสมถกรรมฐาน และวิปัสสนา
กรรมฐาน

๓. ปฏิเวธสัทธรรม ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน ฌาน อภิญญา

๒. ก. จงแสดงคาถาปรมัตถธรรม ๔ พร้อมทั้งบาลีและคำแปล ?

ข. ปรมัตถสัจจะ มีกี่อย่าง อะไรบ้าง ? แสดงมาพร้อมความหมาย

ตอบ ก. แสดงคาถาปรมัตถธรรม ๔ ดังนี้

ตตถ วุตตาทิธมฺมตถา

จตุธา ปรมตถโต

จิตตํ เจตสิกํ รูปํ

นิพฺพานมิติ สพฺพธา ฯ

ในคำว่า อภิธัมมตถสังคหะนั้น เมื่อว่าโดยปรมัตถธรรมแล้ว ไม่ว่าประการใด ๆ ย่อมมีเนื้อความ
ของ พระอภิธรรมอยู่เพียง ๔ ประการ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน

ข. ปรมัตถสัจจะ มี ๒ อย่าง คือ

๑. สภาวะสัจจะ ธรรมที่เป็นจริงตามสภาวะลักษณะ ได้แก่ กุศลธรรม อกุศลธรรม เป็นต้น
ที่แสดงไว้ในอภิธรรมปิฎก

๒. อริยสัจจะ ธรรมที่เป็นจริงโดยเฉพาะอริยบุคคลทั้งหลาย ได้แก่ อริยสัจจ ๔ มีทุกขสัจจะ เป็นต้น

๓. ก. เมื่อว่าโดยสรุปลแล้ว ธรรมชาติของจิตนั้นมีอยู่ที่ประการ คืออะไรบ้าง ?

ข. แสดงความหมายของจิตดังต่อไปนี้

อกุศลจิต อเหตุกกริยาจิต

มหาวิปากจิต

รูปาวจรจิต

โลกุตตรจิต

ตอบ ก. เมื่อว่าโดยสรุปลแล้ว ธรรมชาติของจิตนั้นมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. มีการรับอารมณ์อยู่เสมอ

๒. เป็นเหตุให้เจตสิกทั้งหลายรู้อารมณ์ได้คล้าย ๆ กับผู้นำ

๓. ทำให้สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตวิจิตรพิสดาร

ข. แสดงความหมายของจิต ดังนี้

อกุศลจิต หมายความว่า จิตที่มีโทษและให้ผลตรงกันข้ามกับกุศลจิต หรือเป็นจิตที่ประกอบกับอกุศลเจตสิก

อเหตุกกริยาจิต หมายความว่า จิตที่เกิดขึ้นโดยลำพัง ไม่ได้อาศัยกรรมแต่อย่างใด และไม่เป็นบุญเป็นบาป แต่เป็นอเหตุกะ

มหาวิปากจิต หมายความว่า จิตที่เป็นผลของมหากุศล เพราะเมื่อว่าโดยเวทนา สัมปโยคะ สังขารแล้ว ก็เหมือนกันกับมหากุศลทุกประการ

รูปาวจรจิต หมายความว่า จิตทั้ง ๑๕ ดวงนี้ ท่องเที่ยวอยู่ในภูมิอันเป็นที่เกิดแห่งวัตถุรูป และกิเลสรูปเป็นส่วนมาก

โลกุตตรจิต หมายความว่า จิตที่พ้นจากโลกทั้ง ๓

๔. ให้จำแนกจิต ๑๒๑ มาโดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย

ตอบ จำแนกจิต ๑๒๑ โดยชาติเภทนัย และภูมิเภทนัย

จำแนกจิตโดยชาติมี ๔ ชาติ คือ

๑. อกุศลชาติ มี ๑๒ ดวงคือ โลกมุขจิต ๘ โทสมุขจิต ๒ โมหมุขจิต ๒

๒. กุศลชาติ มี ๓๗ ดวงคือ มหากุศลจิต ๘ รูปาวจรกุศลจิต ๕

อรูปาวจรกุศลจิต ๔ มรรคจิต ๒๐

๓. วิปากชาติ มี ๕๒ ดวงคือ อกุศลวิปากจิต ๗ อเหตุกกุศลวิปากจิต ๘

มหาวิปากจิต ๘ รูปาวจรวิปากจิต ๕ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ ผลจิต ๒๐

๔. กิริยาชาติ มี ๒๐ ดวงคือ อเหตุกกริยาจิต ๓ มหากิริยาจิต ๘ รูปาวจรกิริยาจิต ๕

อรูปาวจรกิริยาจิต ๔

จำแนกจิตโดยภูมิมี ๔ คือ

๑. กามภูมิ มี ๕๔ ดวงคือ อกุศลจิต ๑๒ อเหตุกจิต ๑๘ กามาวจรโลภณจิต ๒๔

๒. รูปภูมิ มี ๑๕ ดวงคือ รูปาวจรกุศลจิต ๕ รูปาวจรวิปากจิต ๕ รูปาวจรกิริยาจิต ๕

๓. อรูปภูมิ มี ๑๒ ดวงคือ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ อรูปาวจรวิปากจิต ๔ อรูปาวจรกิริยาจิต ๔

๔. โลกุตตรภูมิ มี ๔๐ ดวงคือ มรรคจิต ๒๐ ผลจิต ๒๐

๕. ให้แสดงลักษณะ ๔ ประการของเจตสิก และยกหลักฐานบาลีด้วย (ไม่ต้องแปล)

ตอบ แสดงลักษณะ ๔ ประการของเจตสิก

๑. เอกุปปาทะ เจตสิกนี้เกิดพร้อมกับจิตเสมอ หมายความว่า เมื่อจิตเกิดเจตสิกก็เกิดขึ้นด้วยกัน จะว่าจิตเกิดก่อนเจตสิกเกิดทีหลัง หรือ เจตสิกเกิดก่อน จิตเกิดทีหลังนั้นไม่ได้

๒. เอกนิโรธะ ในทำนองเดียวกันเมื่อจิตดับ เจตสิกก็ดับด้วย ไม่มีใครดับก่อน หรือ ดับทีหลัง

๓. เอกาลัมพนะ อารมณ์ที่เจตสิกเข้าไปรับอยู่เป็นอารมณ์เดียวกันกับที่จิตเข้าไปรับ เช่น จิตรับอารมณ์สีขาو เจตสิกก็รับสีขาอด้วย จิตรับอารมณ์สีดำ เจตสิกก็รับสีดำด้วยดังนี้

๔. เอกวัตถุกะ ที่อาศัยเกิดของเจตสิกก็เป็นเช่นเดียวกันกับที่อาศัยเกิดของจิต เช่น จิตอาศัยตาเกิด เจตสิกก็อาศัยตาเกิดด้วย จิตอาศัยหูเกิด เจตสิกก็อาศัยหูเกิดด้วย จิตอาศัยหัวใจเกิด เจตสิกก็อาศัยหัวใจเกิดด้วย ดังนี้ เป็นต้น

ดังมีหลักฐานแสดงว่า

เอกุปปาทนิโรธา จ

เอกาลัมพนวัตถุกา

เจโตยุตตาทา ทวิปณฺณาส

ธมฺมา เจตสิกาม ตตา

๖. จงแสดงสัมปโยคณัย ในเจตสิกดังต่อไปนี้ ว่ามีจิตประกอบได้เท่าไร คืออะไรบ้าง

วิตก อธิโมกข์ ปิติ ฉันทะ โมหะ โลภะ โทสะ สติ สัมมากัมมันตะ กรุณา ?

ตอบ วิตก ประกอบได้ในจิต ๕๕ ดวงคือ กามจิต ๔๔ (เว้นทวิปัญจวิญญาณจิต ๑๐) ปฐมฌานจิต ๑๑

อธิโมกข์ ประกอบได้ในจิต ๑๑๐ ดวงคือ กามจิต ๔๓ (เว้นทวิปัญจวิญญาณจิต ๑๐) วิจิกิจฉา-
สัมปยุตตจิต ๑) มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

ปิติ ประกอบได้ในจิต ๕๑ ดวงคือ กามโสภณัสสหคตจิต ๑๘ ปฐมฌานจิต ๑๑

ทุติยฌานจิต ๑๑ ตติยฌานจิต ๑๑

ฉันทะ ประกอบได้ในจิต ๑๐๑ ดวงคือ กามจิต ๓๔ (เว้นโมหมูลจิต ๒) อเหตุกจิต ๑๘)

มหัคคตจิต ๒๗ โลกุตตรจิต ๔๐

โมหะ ประกอบได้ในอกุศลจิต ๑๒ ทั้งหมด

โลภะ ประกอบได้ในโลภมูลจิต ๘

โทสะ ประกอบได้ในโทสมูลจิต ๒

สติ ประกอบได้ในโสภณจิตทั้งหมด ๕๙ หรือ ๙๑ ดวง

สัมมากัมมันตะ ประกอบได้ในจิต ๑๖ หรือ ๔๘ ดวงคือ มหากุศลจิต ๘ โลกุตตรจิต ๘ หรือ ๔๐

กรุณา ประกอบได้ในจิต ๒๘ ดวงคือ มหากุศลจิต ๘ มหากริยาจิต ๘ รูปาวจรจิต ๑๒

(เว้นปัญจฌมาน ๓)

๗. จงแสดงสังคณณัย ในจิตดังต่อไปนี้

ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒

ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒

ค. โมหมูลจิตดวงที่ ๑

ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒

จ. ปฐมฌานจิต ๓

ตอบ แสดงสังคณณัยในจิตดังต่อไปนี้

ก. โลภมูลจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๑ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โมจตุกะ ๔ โลภะ
ทวิภูตติ ๒

ข. โทสมูลจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๒๒ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๒ (เว้นปิติ) โมจตุกะ ๔
โทจตุกะ ๔ ติฏฐะ ๒

ค. โมหมูลจิตดวงที่ ๑ มีเจตสิกประกอบได้ ๑๕ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๐ (เว้น อธิโมกข์, ปิติ,
ฉันทะ) โมจตุกะ ๔ วิจิกิจฉา ๑

ง. มหาวิปากจิตดวงที่ ๒ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๓ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โสภณสาธารณ
เจตสิก ๑๙ ปัญญาเจตสิก ๑

จ. ปฐมฌานจิต ๓ มีเจตสิกประกอบได้ ๓๕ ดวงคือ อัญญสมานเจตสิก ๑๓ โสภณเจตสิก ๒๒
(เว้นวิริตี ๓)

๘. ก. พระอนุรุธาจารย์แสดงการสงเคราะห์รูปในรูปปรมัตถ์ไว้กี่นัย อะไรบ้าง ?

ข. ในรูป ๒๘ นั้น เมื่อจัดเป็นประเภทใหญ่และประเภทเล็กแล้ว มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. พระอนุรุธาจารย์แสดงการสงเคราะห์รูปในรูปปรมัตถ์ไว้ ๕ นัย คือ

๑. รูปสมุทเทสนัย การแสดงรูปโดยสังเขป

๒. รูปวิภาคนัย การจำแนกรูปโดยพิสดาร
 ๓. รูปสมุฏฐานนัย การแสดงสมุฏฐานของรูป
 ๔. รูปกลาปนัย การแสดงรูปที่เกิดขึ้นเป็นหมวด ๆ
 ๕. รูปปวัตติกมนัย การแสดงความเกิดขึ้นพร้อมด้วยความดับของรูปตามลำดับ

ข. ในรูป ๒๘ นั้น เมื่อจัดเป็นประเภทใหญ่แล้ว มี ๒ คือ ๑. นิปผันนรูป ๑๘ ๒. อนิปผันนรูป ๑๐ และเมื่อจัดเป็นประเภทเล็กแล้ว มี ๑๑ คือ ๑. มหาภูตรูป ๔ ๒. ปสาทรูป ๕ ๓. วิสยรูป ๔ หรือ ๗ ๔. ภาวรูป ๒ ๕. หทยรูป ๑ ๖. ชีวีตรูป ๑ ๗. อาหารรูป ๑ ๘. ปริจเฉทรูป ๑ ๙. วิญญูตรูป ๒ ๑๐. วิการรูป ๓ หรือ ๕ ๑๑. ลักขณรูป ๔

๙. ก. รูปที่เกิดอยู่ในอสังขยีสัตตพรหมนั้นมีกี่สมุฏฐาน รูปที่เกิดในมนุษย์มีกี่สมุฏฐาน คืออะไรบ้าง ?

ข. กำเนิดของสัตว์มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง ?

ค. สัตว์ที่เกิดขึ้นโตที่เดียวโดยแน่นอน มีกี่จำพวก คืออะไรบ้าง ?

ตอบ ก. รูปที่เกิดอยู่ในอสังขยีสัตตพรหมนั้นมี ๒ สมุฏฐาน คือ กัมมสมุฏฐาน อุตสมุฏฐาน
 รูปที่เกิดอยู่ในมนุษย์ มี ๔ ชนิด คือ กัมมชรูป จิตตชรูป อุตชรูป อุตชรูป อาหารชรูป

ข. กำเนิดของสัตว์ มี ๔ อย่างคือ

๑. สังเสทชะกำเนิด หมายถึง เกิดในที่ที่มียางเหนียว
 ๒. โอบปาติกะกำเนิด หมายถึง เกิดผุดขึ้นโตทันที คล้ายกับว่าตกลงมาจากที่สูง
 ๓. อณฑชะกำเนิด หมายถึง เกิดในฟอง
 ๔. ชลาพุชะกำเนิด หมายถึง เกิดในมดลูก

ค. สัตว์ที่เกิดขึ้นโตที่เดียวโดยแน่นอนมี ๒๔ จำพวกคือ

สัตว์นรก ๑ นิชฌามัตถนิกเปรต ๑ เทวดาที่อยู่ในชั้นจาตุมหาราชิกา ๑ (เว้นภูมิภพเทวดา)
 เทวดาที่อยู่ในเทวภูมิเบื้องบน ๕ รูปพรหม ๑๖

๑๐. ก. ให้แสดงความแตกต่างระหว่างสุอุปาทิเสสนิพพาน กับอนุอุปาทิเสสนิพพาน และจงจำแนกนิพพานทั้ง ๒ อย่างนี้โดยบุคคล

ข. คำว่า “อุปาทิ” มีในบทว่า สุอุปาทิเสสนิพพานนั้น องค์ธรรมได้แก่อะไร จัดเป็นชั้นใดได้เท่าไร ?

ตอบ ก. แสดงความแตกต่างกันระหว่างสุอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุอุปาทิเสสนิพพานดังต่อไปนี้
 สุอุปาทิเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่เป็นไปกับกับชั้น ๕ คือ วิบากและกัมมชรูปที่เหลือจากกิเลสทั้งหลาย ว่าโดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่

อนุอุปาทิเสสนิพพาน หมายความว่า นิพพานที่ไม่มีชั้น ๕ คือ วิบากและกัมมชรูปเหลืออยู่ว่า โดยบุคคลได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ที่ปรินิพพานแล้ว

ข. องค์ธรรมได้แก่ วิบาก และกัมมชรูป จัดเป็นชั้นใดได้ ๕ ชั้น

กลุ่มงานวิชาการ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย